

Kuvaaja kävi KARSTAKAUPUNGISSA

Harvat kuitenkin tietänevät, että tässä pienessä kaupungissa, joka hengittää suureen maailmaan Ykspihlajan sataman kautta, on kokonaista 30 tehdäslaitosta ja että yksi ainoa Kokkolan maakari tekee 80 prosenttia koko maan karstatuotannosta. Mutta niin on asia.

Karstantekoa on Kokkolassa harrastettu jo usean miespolven ajan. Ennen maailmansotaa oli yrittäjiä kymmenkunta, mutta määrä on huvennut, sillä loppuu se nahka — tässä piikillissä teollisuudessa välttämätön raaka-aine — Kokkolastakin. Mutta sitä väkevämmin on rynnistänyt Lennart Kotka, jonka verstaassa kuvaajamme on vierailut. Kotkan lähelle 90 vuotta elänyt isävaari valmisti karstoja, mutta oikein suurtuotannoksi tämä käsityö on kasvanut vasta pojan aikana. Kotkan verstaassa piikitetään nyt vuosittain 30 000 karstaparia — ennen sotia jopa 80 000. Kuvista näkyy, miten 'karstamaakarit' toimivat.

Vanha tarina kertoo, että Kolumbus lännen mantereella ensimmäiseksi tärmäsi kokkolalaiseen nahkaporvariin. Oli miten oli, tosiasiana pysyy, että Juuri nahkateollisuus on kantanut tämän virkeän merenrantakaupungin nimen kotimaan joka kolkkaan ja merienkin ylitse.

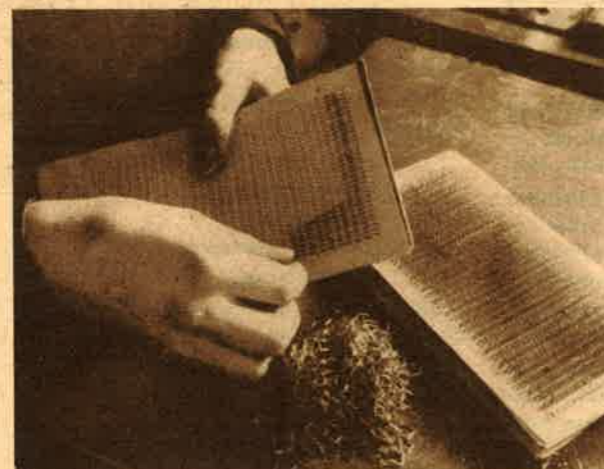
↓ El ole mikään sattuma, että karstateollisuus on kotiutunut juuri Kokkolaan, sillä karstanpohjaksi kelpaa ainoastaan nahka. Tässä sitä tavaraa on — sievä kasa krominahkaa.

↑ JA tässä näppärät kädet leikkaavat tarkoin kaavan mukaan karstan pohjallista. Tämä työvaihe samoin kuin monet muutkin ovat enimmäkseen naisväen hoitossa.

↑ KARSTANAHKA ei pidä niin vain ryhtyä, se tarvitsee tuekseen pahlilevyn, joka lujalla liisterillä liimataan nahkaan.

↑ NÄIN se piikitys sitten tapahtuu, kokonaan käsityönä, karstateollisuutemme koneellistuminen kun ei ole vielä ehtänyt tähän vaiheeseen. Mutta näppärät naiskädet piikittävät nopeasti, seitsemän — kahdeksan paria päivässä, parhaat kymmenenkin. Yhden verstaan palveluksessa saattaa olla jopa parisataa piikinpitäjää, tämä suurta tottumusta vaaliva työ näet tehdään kotona.

← ENNEN aikaan tapahtui rei'ittäminen käsin. Nyt on käytössä tällainen pelli, maasepän tekoja sekä, ja käsin veivattava, mutta kuitenkin se kykenee 'ruokkimaan' yli 200 piikinpitäjää.

PIIKIT on pantu pörhölleen ja pohjat naulataan nyt karstautoihin kiinni. Niin rupeaa vähitellen tulemaan tunnettavaan muotoon maalaistalouksissamme tulki tarpeellinen kapine.

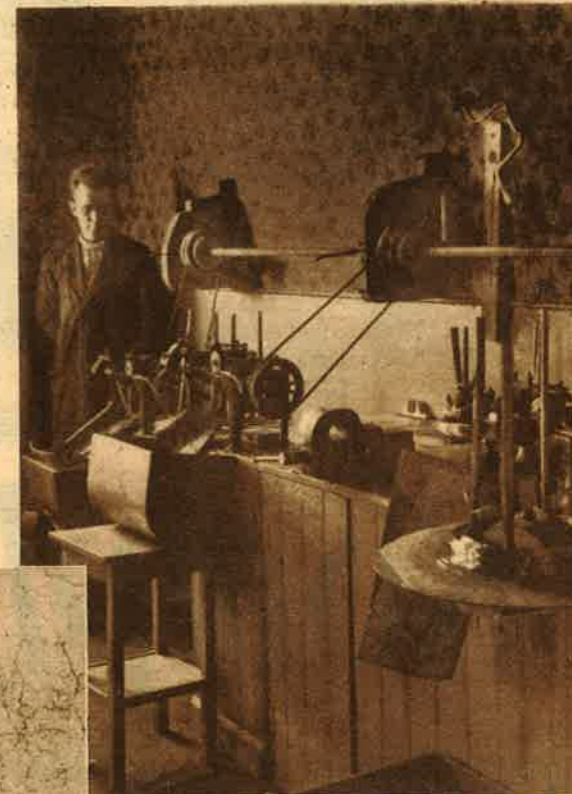
↑ VIIMEISTELY käynnissä. Naulatut karstat leikataan reunoistaan tasaiseksi eli 'putsataan', niinkuin ammattikielellä sanotaan. Ja sittenpä ei tarvitakaan muuta kuin pari tälle sirolle teelmeykselle.

Kuvat: Jussi Kangas.

→ LIISTRAUS on tehty. Ja ennen jatkokäsittelyä pannaan liimatut pohjalijset muutamaksi tunniksi vielä puristimeen. Niin tulee jälki lujaa ja tasalista.

→ TÄMMÖINEN on kone — maasepän tekoja — joka kätköo teräslangasta karstapiikkejä, kilonverran tunninssa. Ja se määrä riittää seitsemään — kahdeksaan karstapariin.

← VALMIIT karstat pakataan laatikkoihin ja lähetetään ympäri maata emäntien iloksi, villoille vaivaksi. — Karstojen hinta oli ennen ensimmäistä maailmansotaa 5—7 mk parilla, nykyisin kahden ja puolensadan vaiheilla, ja mustan pörssin noteraukset ovat tietenkin monin verroin kalliimmat.

↓ JA tässä on karstapari, jonka valmistusta valokuvaajamme kävi katsomassa, saanut purtavakseen villaa, ja niin syntyy langan emooksia eli hahtuvia kiireen vilkkaa takkatulen loimossa.

